

EGYHÁZI, TANÜGYI, TÁRSADALMI, SZÉPIRODALMI, KÖZMŰVELŐDÉSI, KÖZGAZDÁSZATI, IPARÜGYI és TÖMERETTERJESZTŐ HAVI KÖZLÖNY.

„Omnibus cooperantibus et lectoribus ephemeridis — *Igazság* — ad felicem hujus operis evolutionem Benedictioem Apostolicam.“
Róma e. 1888. die 21. Maii XIII. Leo.

ELŐFIZETÉSI DÍJ:

Egy évre 2 ft 20 kr.; vagy a list. rón
kath. papoknak 10 intenzio árjévére.

Megjelenik havonként egyszer.

SZERKESZTŐSÉG:

Gy.-Ditróban. (Csikmogyó.) Ivo a lap sze-
lemi részét illető küldemények intéződik

Kéziratok nem adótnak vissza.

KIADÓHIVATAL:

Gy.-Ditróban. (Könyvnyomda.) Ivo a lap
megrendelése, előfizetések, a közlendő hirdetések,
reklamatiók stb. küldendők.

Hirdetés-díj: 1 hasáboz garab. sora 2 kr., a 30 kr. helységig.

Granadai Lajos.

(Folytatás.)

Az ő erényeinek és életsegének híre napról-napra növekedett. Ez indította Emmanuelt Portugália királyának fiát — Henrik bíbornokot és evarai érseket arra, hogy Lajos atyát, az Urnak ezen alázatos szolgáját szónoklatok tartása végett magához hívassa. Lajos a felsőbbség, parancsára Evarába ment Henrik bíbornok-érsekhez, ki őt a legnagyobb kitüntetéssel fogadta. Evaróban tartott szónoklatait óriási sokaság hallgatta: szavainak eredménye ott is ezrek megtérése vala, mert lehetetlen volt ellent állani ama lángszavaknak, melyek ajkairól elhangzottak: Henrik bíbornok ezért őt állandóan közelében akarta tartani, mi sikerült is, mert a portugáli szent, Domokos-rendje őt egyhangulag minden ellenkezése daczára tartományi főnökök választotta. Ezen új hivatalát Lajos atya a legnagyobb okosság, bölcsesség és szeretettel viselte; munkáit, a helyett hogy keveshítette volna, megkészteterte: sokkal szigorubb lett maga iránt, mint addig. Azt is megette, nehogy nagy és fáradalmas utjában az illető elveszni engedje, mászerint oly nyerveget készítettett, melyen úgye könnyen olvasni s irni lehetett.

Számtalan dolgai közt ez időtájban nagy szorgalommal spanyol nyelvre fordította: Klimákus Jánosnak műveit, melyeket a portugáliai Katalin királynénak ajánlott föl. A jámbor királyné még előbb Lajos atyát Visen püspökének jelálte ki, de ő ezen méltóságot semmi szín alatt nem akarta elfogadni, hanem követte ebben is rendje nagy szentjének: szent, Domokos. Áqinót Tamás és Pentafortéi Rajdmondnak példáját. Nensokára alázatossága ugyanazon királynétól, mint kegyurtól, nagy próbának vala kitéve. Ugyanis Braga érseki széke megtértült, a királyné figyelme újból Lajos atyára irányult s őt meleg hang

levéllel az érseki hivatal elvállalására hívta föl. A királynénak hozzá intézett levele így szól:

„Lajos Atya!

Mem rég, hogy ön a felajánlott viseni püspökséget visszautasította, nem érthetem ezen ellentmondását: most figyelmem újból ön felé fordul s kényszerítem önt a megtértült bragai érseki székre elfoglalására.

Mem ismeretlen már az ön előtt, hogy ezen egyházmegyelye mily elhanyagolt állapotban sündik, mily nagy hatalomra vergődött ott minden gonoszság: ezt semmivel sem hiszem megjavíthatónak, mintha ön a kormány gyeplőit kezébe ragadjja, mert higgye el nekem, hogy csak az ön tudománya s fáradhatlan munkás élete lesz képes ott a bűnök szörnyeit eltűzni s az erények magvait elhínteni az emberek szívében!*

Lajos Katalin királyné ezen szigorú levele miatt igen elszomorodott, mindazonáltal szokott alázatossággal a felajánlott méltóságot újból visszautasította, Katalin királyné ezt nem jó néven vette, hanem megmaradt előbbi határozatához, melytől csak ugy akart lemondani, ha Lajos lelkiismeretére igéri, hogy a fontos érseki székre oly fertut szerez s ajánl, kinek erényei s tudománya az övéhez hasonló, Lajos a kényes helyzetben az Urhoz fordult felvilágosításért, napokig büjtölt s imádkozott s erre bemutatá a királynénak saját rendjéből a vértanukról nevezett Bertalan atyát, ki szinten szentéletű s nagy tudománya iránt volt. — „Csak meg nevezem ki Bertalan érsekké s Isten is csak ugy áldja meg működését — mondá a királyné — ha ő olyan mint ön.“

Nensokára, t. i. 1561-ben a királyné lemondott uralmáról s kiskorú Sebestyén fiát sogorára, Henrik bíbornokra bízta, ki ugyanazon évben Lizábombá ment, hogy az ország kormányzását vezesse. Itt Lajos atya nélkülözhetlen volt, őt a bíbornok udvarába hívatta és Sebestyén trónörökös valamtint nagybátyja Henrik bíbornok mind végig nagy szere-

tettel viseltettek Lajos atya iránt. Hogy mily rendkívüli tevékeny volt ő itt is, eléggé bizoyítják számos nagyszabású munkái, melyeket a lizaboni udvarban írt s ez időben közrehoesáttott u. m. 4 kötet „Egyházi beszédek az egész egyházi évről”, „Példabeszédek és aranymondások az imádság és szemlélődő életéről”; 2. kötet „Ünnepi beszédek”, „Értekezés a töredelm szentességéről”, továbbá gyűjteményt készített az erkölcsi írók műveiből: Seneca, Plutarch stb jeles mondásaiból; az egyházi ékeszlólásról is könyvet írt, melyről azt mondja egy jeles író, hogy érdemes volna azt aranybetűkkel kinyomatni. Ekkor írta világbiró könyvét is „A ker. élet elműködés könyve”, melyről maga Lajos atya a mondja, hogy mihelyt napvilágot látott Lizabonban úgy el kelt, hogy 2-ik kiadást kelle rendeznie. Ő fordította le spanyol nyelvre *Kempis Tamás* műveit is latin eredetből. Írt egy nagy terjedelmű kátét, melynek minden lapja az ő lángeszének bizonyítéka. Az előbb említett: erkölcsi írók műveiből gyűjtött szemelvényhez hasonlót rendezett nagyobb kiadásban s tárgyilagossan rendben a régi görög és római írókból, nem különben a szentírásból, szt. atyák-ból, híres bölcseszekből, költőkből és szónokokból, s ezeket, mint drága kincses bányákat vagy jobban szólva kincstárakat, nagy haszonnal olvasni s tanulmányozni lehet. Ezen művei rendkívüli szorgalmát bizonyítják, melylyel, mint a méh, öszeszedte a virágokból a mézet, hogy embertársainak azzal is szolgálhasson. Több kartársának, kikkel közelebi ismeretségben volt, életrajzát is megírta, jelesen: a jámbor, vértanukról nevezett *Bertalan* érseknek, *Henrik* bihronok és később Portugália királyának, *Ávila János* atyának, a híres

Szt.-Domokos rendi lelki tanítónak, stb. *Granadai Lajos* műveinek nagy becsét mutatja azon körülmény is, hogy már valamennyi több kiadást és fordítást ért Európa majdnem minden művelt nyelvén, sőt a keleti nyelvek közül: török, keleti és nyugat indiai is.

Jézus Krisztusnak ez időben élt helytartója *XIII. Gergely* pápa, *Borromei Szt. Károly* bihronok és milánói érsek utján, ki G. L. iránt nagy kegyelettel viseltetett, a következő nagybecsű levelet írtázte:

„Nagyon szeretett fiunknak, *Granadai Lajos* prédi kátorok rendje belő áldozárának

XIII. Gergely.

Nagyon kedves Fiunk! Üdvöt és apostoli áldásunkat!

A te nagy tevékenységed, melylyel a bűnökbe silyedt emberiséget fölébresztosz az élet tökéletességére serkented, nekünk s mindazoknak, kik saját s mások lelkeiket úgy Isten dicsőségét szíveikön hordják — mindig igen kedves volt. Eddig sok jó és hasznos szent beszédet és más tanulmányos könyveket bocsátottál közre; tedd ezt ezutánra is, hogy azok által minél több lelket nyerhess meg Krisztusnak. Nagyon megörvendeztetnek minket azon szép eredmények, melyeket a te s mások művei létrehozának. Mily sokan hallgatták szent beszédeidet s olvasták haszonnal a te műveidet, mily sokat nyertek meg Krisztusnak s mily nagy jót tettél, midőn műveiddel a vakoknak visszaadtad látásukat s a lelki hullakat életre támasztottad. Mert sokkal többet ér amaz örök világosságot és élet-holdagságot — ha ezt a halandók eltévesztették — megismereni, jámbor és szent életet élve meghalni, min

TÁRCSA.

Munkácsy képe előtt.

Jőjj oh Uram királyom, s lásd magad
Személyesen Isten esodáját
Velünk az oltáron imádvá.
Igy szól a hírnök-áldozópap,
Ki e hitelenség peesétje alatt
Jelent meg a királyi szék előtt;
Fölkérve szent Lajost, kit a francia nép.
Mély hódolattal vallott magáénak,
Mint kora első fejedelmét.
„Látom, fraim, mert hiszem,
Hogy Krisztus az oltáron
Jelen vagyok.” Boldog az, aki hisz.
Ha szent Tamással szemlátomást
Nem is teszi kezét Jézus sebére;
A hit szemével látni most legyen elég.
Csodák esodája: Krisztus a keresztfán —
Élő színekkel legheviben
Levéve a történelem lapjairól,
Munkácsy által, ki hazájának
Műremekével áldozik.
Fogadja érte honfitársainak
Üdvözlétét. Nagyobb dicsőség
Nem érheti a föld határain,
Mintha saját szálló honának
Dicskoszoruja lebeg feje fölött:
S ő ez örömkönyvtől ragyogó
Füzért a szent kereszt lábaihoz

Híte sugallta kegyelettel

— Mint nagy művészhez illik —

Saját dicsőségének zálogául

Hódolva rakja le.

És mi ide seregülünk a szent kép köré,
Nem csak azért, hogy az eset hatalmát
Bámuljuk a képiro lángeszében;

De mindenekelőtt hitének

Képén előmlő égi íbetét,

A kor irányától eltávozó

Vallási magas fölfogásait,

Melyek hivatva vannak

Új korszakot teremteni

S erkölcsiileg átalakítani

A bűnbe emerült anyagvilágot,

Melynek gonoszságaiért

Isten fia kiszenvedett a keresztfán.

Az isteni szeretet e esodáját

Viszonszeretet nélkül hagyni nem szabad.

Mi lehet az emberben oly becses,

Hogy a legártatlanabb vér folyon érte?

Igen, a lélek halhatatlansága,

Melynek a megváltásban

Örök üdv biztosított

Isten fia által a keresztfán.

Gyalázatos fa volt ez a zsidoknál;

S hogy rajta egy isteni sziv

Vérzett el a világért:

Amál nagyobb az ítélet hordereje,

Mely századokra vitte át

Népmilliók fölött örökre,

Mint egykoron sorsot vetének

A Krisztus öltönyére a poroszlok:

Az átkot és az áldást.

a mulandó fölül járak s gyönyöröket bírn; magadnak sok koronát készítettél Istennél, midőn türekréséid legnagyobb szeretettel Neki szentelted. Folytatód kezdett utatlat, serkentél mások szívét is hasonló működésre s fejezd be művelet (mert tudva van előttünk, hogy te még egy nagy dologban fáradozol), melyet megkezdettél a betegek üdvére, a gyöngejek erősítésére, az egészségesekek és erősek örömére, valamint a küzdő- és diadalmas egyház dicsőségére.“

(Vége köv.)

TANÜGY.

A testi fenyték az iskolában.

(Vége)

Erdődi szerint „a testi büntetést a nevelésben alig lehet elkerülni, mert sok gyermeknél, különösen a kisdednél, az állati természet kerül felszínre. Ennek hatalmát csak ily állati jellegű eszközökkel lehet meggyöngyíteni és megtörni.“ Erdődi e véleményéhez pedig Schultz hozzá teszi: „helyesen mondja, hogy a testi büntetés ez élja az, hogy az okozott fájdalom élénkebb legyen a rosztól való esábitás ingerénél és így a gyermeket a rosztól visszatartsa.“

Gyertyánffy „alkalmilag heroikus szernek nevezte a botbüntetést.“ Mire Schultz azt jegyzi meg: „véleményem szerint e hasonlat fölülte találó. Csak midőn már másként nem boldogul az

orvos, rendel heroikus gyógyszereket; a nevelőt is csak a legvégsőbb kényszerűség vigye e testi fenytés alkalmazására.“

A derék Tomor szintén „jobbann tartja a tanuló megcsapatását, mint annak kicsapatását.“

Ime Némethon és hazánk legjelebb pedagógusainak nagyobbtöbbsége mellőzhetlennek mondja a testi fenytéket.

Igaz, ezekkel szemben foglalnak helyet (Basedow, Salzmann, Campe, Rausseau, Quintilianus, Lacke, Schleiermacher, Diettes) jobbára a külföld e filántropitái, s tulliberalizált 19-ik századunk még néhány modern politikusai, liberalis iskola imádói; de „a testi fenyték jogosultsága ellen kelnek ki (habár ilyenek is találkoznak), mint inkább az azok körül fölmerülő visszaélések ellen.“

S mit mond tovább Schultz azokkal szemben, akik ennél is tovább mennek? Hát bizony beismeri, hogy „nem népazerü thema a botbüntetés kérdése. Hogy férne hát be 19. századbeli skriblerék agyába? Különben azt hiszem, — mondja tovább — hogy ezek szava épenséggel sem mit sem nyomhat okos emberek előtt, mivel teljesen laikusok a nevelés és oktatás terén. Különben akárhány találkozik közöttük, aki otthon saját gyermekeit ok nélkül is üti, veri, de a tanítónak nem akar hatalmat adni arra, hogy ellenőrzés mellett 60 és több gyermeket féken tartson, esetleg a bot alkalmazásával is. Liberalis iskolalapaink közül olyant ismernek, melynek szerkesztője nagy hangon beszél lapjában a botbüntetés ellen, ő maga azonban vaskalaposságáról híres iskolájában. Aztán így folytatja: „igaz hogy hazánk tanügyi kormánya szintén ajánlja a testi fenyték kerülését; igaz, hogy egyesek boldogulnak is anélkül, de azért a míg a z emberi természet lényegében meg nem változik, míg egy tanteremre 40 tanulónál több

Mi lehetett időszerűbb, mi szentebb,
Mint, hogy a keresztény világegység
Aranysá foglalja a keresztet,
Melyen az Istenember vérezett el.
Hajh! mi lehetne a művész előtt
Égig magasabb, üdvösebb,
Mint a kereszténység nagy titkait
Szemléltetökké tenni:
Hogy a hitre ébredjen a holt világ.

Ez van fölírva láthatatlan
Bettükkel a kép hátterében
Munkácsy conceptója által.
Mint messzeláthatáron feltűnő
— Hajnali fény küzde a homálylyal —
Ellenkező két hatalomnak
Engedi a tért győzelemre:
Ugy a remekmű: nem szímalakjai —
De eszmegazdagságával győzi le
A kor trivól irányát:
Hogy szebb jövőre jogosítsa
A lealázott Hit, Remény s Szeretet
Eszményi kinséit az emberek között.
Mily különös oltár ez itt
Ég s föld között!
Melyen az Isten fia függ mint áldozat.
Szörnyű jelenetek!
Alélt anya, síró barátok.
Bátrak a sírig . . . hit tantványai.
A zord bakók folygúrt karokkal,
Az eszeveszett gúny mesterei,
A megtestesült könyörtelenség;
Zsidók, pogányok a kereszt körül,
Judásnak árnya árulókép:
Rettenetes csoportozat!

Ki nézhet ily történetet hidegen?
Mely a világot sarkaitból
Kimozdítja s lefegyverezte
A hadvezéreket, hogy hűvelyébe
Vonuljon a kard, s béke olajága
Viruljon a kereszt alatt.

(M. Á. - b. 1.)

Sántha Lajos.

Ujchimära.

... : Kihéz hasonlitsam tehát e nemzedék embereit?
és kihéz hasonlók ők?

Lukács 7 rész. 31. vers.

De még ti ne mondjátok annak
E szép mosolygó földi angyalt!
Ti, kik örülve szöttéptétek
A szívnek, észnek és a vérnek
Szentebbnél-szentebb kötelékít . . .
Csókjáért, mely gyönyörbe szédít
S karjáért, mely mámorba ringat,
— Jobb, jobb ti őt hívjátok inkább
Angyalnak . . . istennek; miért ne?
Hisz' azt is elhagytátok érte.

Hancm kit ő már féligholtra
Gyötört és kinezott mosolygva;
S aztán öléből messzi-messzi
Kilökött durván, sírt keresni:
Kit szánni tud már az ember,
De soha senki föl nem emel:
Oh annak meg nem tilthatjátok,
Hogy ajkán kitérjön az átok:
Ki mindenem' így elrabolta,
Nem angyal, nem — chimära volt a'.

oski, a vásottak pedig javító-intézetekbe nem vitetnek; mindaddig álmózni sem lehet a testi fenyíték nélkülözhetlenségéről."

Ezek után Schultz így folytatja: „Igen jól tudjuk mi Diesterweggel, hogy a jó módszer egyszerűen a legjobb disciplinárius eszköz is, de azt is tudjuk, hogy már a régi német közmondás is azt tartja: wer nicht hören will, der muss fühlen."

Ha a növendék javulása iránt közömbös vagyok, akkor ellehetek akár minden büntetés nélkül is; de ha az iskola jó közszellemét elrontani nem akarom engedni és az egyes rossz tanuló megjavítása szívesen fekszik: akkor nem mellőzhetem egyes végső esetekben a vesszőnek okos használatát. Hát semmiféle tanulságot se merítsünk a testi büntetés elleneinek felszólalásai-ból? De igen is merítsünk, azt t. i. az indokolatlan és embertelen büntetéstől óvakodjunk. Máskülömben pedig szívelejünk meg Sailer szavait, ki azt mondja, hogy fékezzük az emberben az állatiasságot, mert különben vadállat lesz belőle. A „Példabeszédek könyvében" pedig (13. 24.) ezeket olvassuk: „Ki a vesszőt kíméli, fiát gyűlöli, aki pedig szereti azt, szüntelen oktatja."

„Azért büntessünk szükségesetében testileg is, de mindig megfontolva és pedagógiai tapintattal."

„Ne hallgassunk azokra, kik embertelenséget látnak a vessző alkalmazásában! Embertelenségnek sokkal inkább azt nevezem, ha a tanulókat nem gátoljuk abban, hogy a veszedelmek neki menjenek és így tulajdonképen a szülöket büntetjük gyermekeikben. Lám! az osztrák tanítóság — folytatja Schultz — már kikel a büntetés eltörlése ellen. Ha nálunk még küssé eziféle bakká válna majdnem a fegyelmecztelenség esetei, ha már épen nem fognak liberális büles (?) pedagógaink birni

rábízott növendékekkel: akkor majd hihetőleg ők is esengnek a bot-büntetés behozataláért. Jobb ha a tanulót „megesapattjuk", mintha a deákok megbotozzák tanáraikat, mint az néhány évvel ezelőtt egyik hazai jogakadémia-n de facto megtörtént és a mitől óvja meg Isten hazánk minden iskoláját! Ezen szép szavakkal végzi Schultz Imre hazánk jeles pedagógusa a testi fenyíték kérdésének megvilágításához írt nagy becsű sorait, ki ezen kérdés „szellőztetését igen kívánatos"-nak mondja. Ezen kívánat és ezme előtt hajlon meg, midőn e kérdést itt a tanító uraknak becses figyelmébe ajánlani hátor vagyok. Használni akartam azon szent ügynek, mely közös mindnyájunké, de főkép a tanító uraké.

De mielőtt e soraimat bevégezném, különben itt még megjegyezni kívánom, hogy a m. k. kuria 1886. őszén egy hozzá felbuzott esetben, melyben az iskolazéki elnök egy rossz gyermeknek megfenyítését a községi bíró közvetítésével eszközölte, helyeslőleg ítélte.

Az esztergomi járásbíróság K. G. tanítót 22 ftig azért ítélte el, „mert a tanítónak meg van ugyan a fenyítésre való joga, de a jelen esetben a testi büntetés következményeiben túlerősen alkalmazott." A komáromi törvényszék, mint másodikfokú bíróság a tanítót „tekintettel arra, hogy a törvényben megengedett fenyítéki jogát gyakorolta", fülmentette. A kir. tábla pedig, mint harmadfokú bíróság a járásbírószágot mint első fokú bírószágot ítéletét hagyta helyben, mivel az íratokból az tűnt ki, hogy a tanítónak nem volt elég oka a leánykát kékre verni.

Miből látszik, hogy a megfenyítés alkalmazható, de nem túlerősen.

Czélomat értem, ha a fennmondottak okszerű alkalmazása által bármikor csak egyetlen lélek megfennmentve ama változhatlan örök elvnek, mely az elemi kité ezen kérdésére: „miért vagy te e földön?" adott e feleletében: „Hogy itt jámborul éljek és azután mennyországba jusssak" — nyer magasztos megoldást.

I.

Alkalmazandó-e egyáltalában a testi büntetés az iskolában s ha igen, mely esetben?

Ha a növendékek minden népiskolákba óvodákból kerülhének: ha minden szülő legalább középszerű neveléssel bírna: végre, ha minden tanító, a testi büntetésen kívül való büntetések, ítések száz meg száz nemet kellő tapintattal alkalmazni tudná, akkor esekély véleményem szerint a testi büntetésnek az iskolában semmi helye nem lenne. . . . De mert ezek, fájdalom! nagy részben nem így levén, vannak iskolák s körülmények, a hol s a mikor a testi büntetés ezidőszert egyáltalában nem nélkülözhető.

Az olvasók közül, azt hiszem, többen fogják gondolni: Hát a szülök a testi büntetést illetőleg, mi befolyással bírnak az iskolában? Ezeknek csak azt felelhetni: hát nem elég e az, hogy önk, gondatlan szülök, mit a buzgó tanító az iskolában hetek, hónapok alatt nagy küzelemmel épít, otthon rossz példaadása által néhány percz alatt lerontják, semmivé teszik?!

A növendék az otthon hallottakat és látottakat is ép úgy felfogja, mint az iskolában hallottakat és látottakat.

Aztán még az is igaz: a gyűlölet rendszeren nem esik messze a fiától.

Egyébiránt a közelmúltból tudnék megtörtént esetet felemlíteni; sőt hiszem ezután is történhetik, hogy némely szülő önmaga szólítja fel a tanítót, hogy az ő gyermekeivel a művelt (modern) kor szellemé szerint ne bántják oly szeliden a tanító ur, mert azért nem fogad otthon szót, sőt iskolába is nem igen akar menni! hanem ha szót nem fogad vagy rosszat eszelecszik, virgázza jól meg, hadd tanuljon a gyermek becsületet stb.

Az ilyeneknek azt lehet felelni: hát ugyan miért nem virgázza meg otthon saját gyermekét, hadd fogadjon szót, hadd jöjjön

S ama másik chimära hajdan
Ily gazdag volt-e áldozatban?
Öngyilkosok véres csoportja
Előtte ájul in' a porba:
S míg fegyvereknek durranása
A levegőt hasítja, rázza,
S az élöket kétségbe dönti:
Egy hang úgy érzi, őt küszönti,
Azt hallja egyre diesértessél!
Rámondja hát hogy: mindörökké!

S él e gyilkos chimära bátran,
Ölében egy egész világ van,
S ő ezek siró jajja mellett
Itt-ott egyet-kettőt dédelget.
Él, él, sőt ime napról-napra
Mind chesebb az áldozatra.

— Oh korunk chimärája, szürnye
Höhéra: romlott társadalom!
Ki téged végre már megölné,
Hol van, hol egy új Bellorophon?

* * *

Te vagy az Róma te, karodba
Mennyből serked a vér bőven buzogva.
Erőd, oh hős! kimondhatatlan:
Remeg a szürnye, lábad ha dobban,
De ki annak ölében él még,
Haj! mind egykedvűn szívja mérgét,
Melytől százszor halálra éghet,
Segélyül még se hívna téged
Te megvetett, számtízűt; s mindezen
Lehajtvá szent föld', Róma könyvezel.

Virág István.

iskolába; mert hisz ha a tanító megvirgázza, inkább fog félni az iskolától, holott a tanítónak a mai kor szelleme szerint az iskolás növendékeivel, szelid bánásmódja által megkedveltetni egyik fontosabb teendői közé tartozik.

Ezidő szerint tehát, *nemileg a szülők követelmény is a testi büntetés alkalmazása mellett szoraz.*

De lássuk már azon eseteket, melyekben a testi büntetés az iskolában nem nélkülözhető.

Az én szerény tapasztalatom és nézetem nyomán első helyre tartoznék a lopás (orzás). Ez egy oly erkülesi bün, melytől a jelen körülmények közt a növendéket, ha már beléje rögött, szelid bánásmód által elszoktatni bñosan lehet.

Nem állítom én, hogy tán azt vesszövel is vegyük ki lehetne irtani, de azt tapasztalásból tudom, hogy attól legalább ideiglenesen vissza tartóztatni, s a meg nem romlottakat megövíni lehet. Avagy mit tegyünk hát ezen vételke merültekkel? Tán régi szokás szerint iskolánkból zárjuk ki? Bizonyítványába bejegyezve a kizárás okát is, hogy többé más iskolába se fogadják be! ? Azt hiszem, ez által nemhogy használnánk, hanem inkább ártunk, mert az ilyenek: megfosztva öket szemelleni müvelés minden eszközeitől, elfojtva bennök a tán még létező erkülesi érzetet is, a társadalomnak kárára igen, de hasznára semmi esetre sem lehetnek!

Második helyre sorozandók: a testi sértést okozandó büntalmazások, ha rossz számbóluk történnék. A hazugsággal karöltve jártai szokott makacság. A különbözö rossz vételkekre való esábitások. Az iskolából való gyakori kimaradások (ha azok nem a szülök akadályozása miatt történnék). Továbbá a felsőbb osztályokban a tilalmas és sok rosszra vezető kártya és más ártalmas játékok miatt bekövetkezheto esetek.

Végre a kellö iskolai fegyelem fenntartása és a tanítói tekintély megövéása (különösen a müveletlen osztály növendékeivel szemben) ez idö szerint a testi büntetés alkalmazását igényli.

*A leány növendékeket illetöleg, szerény véleményem szerint, a testi büntetést már ez idö szerint elörlendük vélem.*¹⁾

Végül bátorodom ajánlani, hogy a teni elé sorolt esetekben is elöb minden lehetö szelid büntetés-nemeket meg kell kísérteni s csak a nem sikerülés esetében kell vesszöböz nyulni: söt ekkor is, azt hiszem, egy-egy példa elég, mert a példa hat. Elég meg nem romlott növendékeknek, látva a példát, ha tudja, hogy az iskolában vesszö is van s ahhoz szükség esetén tanítóhásmnak hozza nyulni is szabad.

Elég szomorú kötelesség biz ez t. ügytársak! ? De ha csak ugyan büntetni kell, legyen az megfontolt, tiszta javítási ezébböl, de soha felhevült állapotban.

Tankó Ferenc,
nyug állami tanító.

Miképpen lehetne az iskolában a növendékekben az igazságszeretetet fölébresztetni és öket a hazugságtól elszoktatni?

1. A mi az igazságszeretet fölébresztését illeti: Törvény és rend levén az igazság alapja, ugyanazért ezen elvböl indulok ki.

Valamint törvény nélkül meg egy családi kör sem állhat a jól lét, a boldogság azon fokán, melyen állania kellene: épen ugy az iskolai életben is, mint testületben, törvény vagy bizonyos rendszabály nélkül lehetetlen jó közszellemet, különösen pedig igazságszeretetet ébresztetni fel.

Felsőbb népiskoláinkban, gymnasiumokban léteznek s eddig is léteztek ugynevezett iskolai törvények. De fájdalom, a falusi népiskolákban, különösen a felekezetiekben, tudtom szerint, nagyon ritka helyt alkalmazják; pedig különösen az V.—VI. osztályu nép-

iskolákban, söt a II—III. osztályban rövidített alakban — alkalmazva, meghozni, azt hiszem, az öhajtott eredményt! ?

No de természetesen a czél elérése még nem elég a törvényt vagy akárminö rendszabályt papírra írva, s tán czífraságnak a falra függesztve tartani, hanem azt a növendékek koruk s fejlettségükhöz mérten érvényesíteni is kell, azaz: a törvényszegöt elöb csak szép szóval, azután, ha a szükség igényelné? kellö szigorral is tenyíteni kell ám!

Gyakran kell a kis növendéket alkalminlag a törvénynek most egyik, majd a másik pontjára figyelmeztetni; mindaddig, míg az ök fogékony szívökbé és lelkökbé annyira bevésödik, hogy önmaguk tudják, mit szabad és kell tenüök, és mit nem szabad, a kivételtöl igen sok, söt mondhatni minden attól függ.

A tanító gyakran beszél nekik az igazság fölébresztésére ezölöz rövid erkülesi beszélyeket. A kissebkekkel ezélszerübb apró erkülesi verseskékét megmagyarázva, beemléztetni, p. o. *„A mit nem kívánsz magyolnak, te se tedd ember társadnak. A mi a tied tedd el, a másét ne vedd el! Ha találsz valamit, ne tartsd meg magyolnak, de söt add vissza a tulajdonosnak stb.*

Erre nézve nagyon ajánlandó az újabb kiadásu Flori könyve.

2. A mi a hazugság elszoktatását illeti. Ha egyszer az igazságszeretetet sikerült növendékeinkben fölébresztetniük, akkor a hazugság iránti veszélyes hajlam lassan-lassan önmagától elenyészik.

Kinek kedlében igazság honol,

Az hazugságot soha sem szól.

Telát az igazságszeretet fölébresztése önkönyt maga után vonja a hazugságtól való elszakást is: csakhogy ezt természetesen nem oly könnyen, mint azt az ember gondolja.

Tapasztalásból merített véleményem szerint, legtöbb növendék a hazugságot családi köréböl hozza magával az iskolába.

Sok gondatlan falusi szülö a gyermekben ébredöz hazugsági hajlamot nem hgyé elfojtani, de azt inkább — bár többnyire észrevétlenül — még táplálni is törekszik.

Nagyon sok családi körben a hosszú téli estéken, többnyire üdítöltés vagy tréfából, a gyermekek körében mindenféle hazugságot, mesét beszélye, fájdalom, a hazugság veszélyes esiráját öltögetjük ártatlan kis szívökbé.

Avagy nem észlelték-e már T. ügytársak? Mülön néha növendékeitek elövt vagy egy érdekes mesét elbeszéltek, minden öber figyelemmel lesnek ajkátokröl minden szöt. Ilyenkor minden fil és szem csupa figyelem. Éppen így van ez a családi körben is, csak fájdalom! az iskolában és családi körben mondott mesék közt igen nagy különbség van! Mig az iskolában mondottak hasznosok, tanúságosok, addig a családi körben, különösen fonökökban vénasszonyok, szöglölök által meséltek többnyire hazugság ébresztök és erkülesrontök.

Ezen utolsöt illetöleg T. ügytársak két figyelemre méltö megjegyzésem van.

Egyik: hogy a memyire a körülmények engedök, tegyék magukat a hazig gyermekek szülöivel érintkezésbe. Figyelmeztessék öket gyermekük rossz uton járásáról, tanúsöt adván nekik, mitövik legyenek gyermekeik iránt stb. A másik, hogy ne mulassanak el önik egy alkalmat is, növendékeiket a hazugságok, a mesék hasznos és ártalmasságára figyelmeztetni. Meg kell velük értetni, hogy egy mese se igaz, de azért vannak hasznos mesék is.

Végre itt is, mint az igazság fölébresztésénél, a hazugságra ezölöz beszélyeket, verse foglalt rövid mondatok elbeszélése s heemléztetése p. o. *A kib hazugságon kapnak, máskor kitéve hisznek annak,* stb. ajánlandó.

Tankó Ferenc,
nyug állami tanító.

¹⁾ Nö, ha szükség bizon itt is szabad büntetni, söt kell is.

ISMERETTERJESZTŐ.

Egyszerű sódar- stb. füstölő szerkezet. Az egész füstölő szerkezet egy óeska lordból áll, melynek mindkét feneké ki lesz véve, s míg az egyik egészen elásvoltatik, addig a másikkól egy, a könnyebb kezelhetés végett fogantyúval is ellátott fedő készül, melynek azonban oly jól kell a lordóra illesni, hogy az annak felső nyílását teljesen elzárja. Ha ez készen van, egy kis, 2 láb mély, gömbölyű m. e. 2 láb átmérőjű güdrüt ásunk, ennek fenekéből kiindulva, egy keskeny, mintegy ötös hosszú árkot olyformán ásunk, hogy a güdrő fenekétől részint fölfelé irányuljon, ez árokba aztán egy óeska pléh kályhaesőt lesz helyezve s befedve oly módon, hogy annak alsó vége a kiásott güdrőbe nyulva, felső vége a nevezett távolságban a föld színéig érjen. Ezzel az egész füstölő készülék teljes. Ha aztán azt használni akarjuk, a kiásott güdrő fenekén egy óeska keresztalban parazsat teszünk s erre mindenféle nyirkos gázt, fűrgáseot vagy kukoricaszantkát, hogy az minél nagyobb füstöt adjon, mely az óeska kályhaesőyén át a cső felső vége fölé helyezett s kissé szűntűn a földre elvezettet hordóba tolul, melybe keresztirudakon vannak felgáttva a sódarak, vagy más füstölésre szánt hus, a mely, miután a hordó deszka-felével van elzárva, folyóvíst füsttel van körülvéve, s emélfogva nemcsak gyorsan, de igen szűpen meg is füstölődik. Hogy a güdrőben a parázsra rakott gáz folyóvíst füstöljön s lángra ne lobbanjon, a güdrő nyílását úgy el kell takarnunk, hogy a parázshoz csak kevés levegő férjen. Miután a füstölési vált a füstölés előtt be szokás pázolni, közöljük a legjobb pázolású módot, az angol (kent), a francia és westphaliai pázot. Az angol-pász áll: 60 kiló lúsa, 9 kiló kősóból, 1 kiló salétromból, 1/2 kiló ezukorból, 1 kiló tengeri sóból. A pázolásos vizet, de a melyben szűntűn egy bizonyos mennyiségű só, salétrom és ezukor lesz feloldva, csak akkor kell venni, ha 10 nap alatt annyi nedvet nem bocsát a lúsa magából, hogy a páz azt ellepje. — A francia páz áll: 150 kiló sulva 20 kiló kősóból, 50 kiló ezukorból, 90 gramm töürt fekete borsból, ugyanannyi porrá tört szegfűszegből és fehér borsból, melyekkel a lúsa bedörzsöltetik, mielőtt a pázba jönne, melyben 3—4 hétig hagyatik. — A westphaliai páz pedig áll: 3 kiló kősóból, 1 kiló ezukorból, 90 gramm salétromból, a mi 13 liter vízben lesz feloldva, miközben a folyadékot képződő hab le lesz szedve, s miután teljesen meghiált a sódarakra öntve; 4—5 hétig kell a sódaraknak a pázban állani s csak akkor lesznek a füstre akasztva. Tavasszal az angolok a füstölt húst és sódarakat gyapotszövetbe varrják, a mely aztán még meszhabarákkal lesz bekente; Westphaliában is ez az eljárás, hanem ott a bevarrás után lambla, vagy szőpörbe rakják azt be.

Gyors tyukhizlalási mód. Rendkívüli esetben s különös ezülokra a következő módon lehet tyukokat és kápnokokat egészen 8—10 nap alatt teljesen meghizlálni: a hizlalandó állatot egy fűpázezákból összeállított ketrezebe helyezük, mely mintegy hat lábnyi magasságban van a föld felett elhelyezve, s melynek fenekét naponta száraz lamnival kell behintetnünk. Táplálékul 8 vagy 10 napig egy evőkanálnyi szősavat natrimummal keverve letöztöt tejjel fűtt rizst kell a tyukoknak adni, mellette kétszer napjában friss vizet tiszta edényben. A táplálékot legjobb kő vagy agyag edényben nyújtani, mert ezek könnyebben tartatják tisztán, s főképp nem savanyodnak meg, mint a faedények. Ezen eljárás mellett a tyukok 8—10 nap alatt tökéletesen meghízának, husuk rendkívül gyenge és olyan ízletes lesz, minni semmi más hizásnál mellett el nem érhető.

Mérgezők hernyók általa. Egy holsteini jószág a kelkapsza nagyon el volt leve a közösséges fehér lepkehernyóval. Arra a gondolatra jöttek, hogy ráhajtának egy farka ruzsát, mintegy 60 darabot, remélve, hogy ezek majd feltalják a hernyókat. A ezült el is érték: egy délután az egész terület meg volt szabadítva a hernyóktól. Egy óra múlva azonban a ruzsák közül kettő megdőglött, de ennek nem tulajdonítottak nagyobb jelentőséget. Nehány óra múltával azonban már több ruzsa is nagyon szomorúan kezdett járklálni s este, mikor az olba hajtották őket, már tizenkettőnek vége volt: másnap reggel pedig újabb huszt találtak életlenül az olban. Megvizsgálván ezek husát, ezt tökéletesen olyan szűntűnek találták, mint a tüdővészben elvesztett állatét; világos tehát, hogy a halál oka közvetlen mérgezős volt. Ezt eset intőssül szolgálhat arra, hogy a baromfi táplálására nagyobb óvatosság fordítandó.

HIRROVAT.

— **Fgyelmeztetés.** Még egyszer tisztelettel kérjük az „Igazság” mindazon olvasóit, kik lapunkat ez ideig járatták ugyan, de egy a mult, mint ezen évi előfizetési díjakat még nem küldötték be, hogy azokat posta fordultával annyival inkább beküldeni sziveskedjenek, mivel ellenkező esetben kénytelenítve leszünk jogos követeléseinket törvényes uton hajtatni be.

A kiadóhivatal.

— **† Miksa bajor herczeg.** Erzsébet magyar királynéknk Ő felségének ödes apja élte 80-ik évében, nov. 14-én, szélhűtés következtében meghalt. R. i. p.

— **A cisksomlyói róm. kath. főgymnasium folyó 1888. évi november hó 25-én tartotta Szt. Katalinnak, mint az intézet vélszentjének ünnepeén az újjáalakított tan- és nevelő-intézetnek „Felavatási ünnepejét.” Műsora következő volt: 1. Hálaadó isteni-tisztelet. 2. „Ima” Pósa Lajostól. Dallamú vegyeskarra írta Tina Dénes. Éneklő a gymnasiumi vegyeskar. Harmoniumon kíséri a tanítóképződei magister. 3. Szt. Katalinról legenda. Írta Imets F. Jákó: szavaltja: Nagy Antal VII. oszt. tanuló. 4. „Vallásosság és ebből folyó erkölcsösség a házasszeretet alapja.” Buzdító beszéd az ifjúsághoz, Balló István VII. oszt. tanulótl. 5. „Az ifjú vágya” Mindszentytől. Éneklő a gym. vegyeskar. 6. „Ábránd” eziml. eposzából töredéket olvas fel Filöp Árpád gym. tanár. 7. „A cisksomlyói tanuló ifjúság szállás-viszonyai a multban és az új internatus.” Imets F. Jákó igazgatótl. 8. „Száll a madár” Várady A.-tól. Dallama Szentirmaytól. Bezáró gyanánt éneklő az ifjúsági férfiak.**

— **† Szabó Elek.** dítrói s. kántor, élte 71. mulködése 54-ik évében, nov. 23-án elhunyt. Temetése óriási részvét mellett nov. 25-én d. u. ment végbe. Mindenki szívből sajnálja a jó öreg Elek-deák bácsit. Benne kilenez árvája közül gondos ödes atyját gyászolja ft. Szabó István, szudvarhelyi finyéveldei igazgató-tanár is, tanítgyttük egyik kiváló férfja. Adjon Isten a szomorodottaknak vigasztalást s az elhunynak békés nyugvást.

— **† Ballagi Károly,** borsodm. kir. tanfelügyelő és kir. tanácsos élete 65. évében elhunyt nov. 21-én. Az elhunyt jeles tanferfit és író volt.

— **Natalia,** szerb királynét Milán királytól a szerb pátriárka elválasztotta. Az eskirályné tiltakozik az ítélet jogérvénye ellen s azt „bűnös szerelmi szolgáltatásnak” nevezi. Natalia Oroszországba a kútnói kerületbe szándékszik költözni.

— **Király urunk Ő felsége.** ft. Niger Ignác nagyszabeni és ft. Jung-Cseke Lajos, széksudvarhelyi főesp. plebánus urakat apátokká: ft. Márkovich Jakab erzsébetvárosi főesp. plebánus urat pedig t. kanonokká nevezték ki. Vivat din et felicitat!

— **† Sebesy József,** bözüdjalfai nyug. lelkész nov. 19-én az urban elhunyt. A meghaldogult 1822. jan. 2-án született s 1847-ben, máj 29-én szenteltetett pappá. R. i. p.

— **Szt. László tarsulat** dr. Schlauch Lőrincz u. váradai püspök ur ő excellenciája elnöklété alatt nov. 18-án tartotta választmányi gyűlést. A t. jövedelme az 1887-iki maradválkkal 8762 ft 60 kr. Kiadás ez évben 6602 ft 50 kr. maradt 2160 ft 4 kr.

— **† Gr. Bánffy Béla** a képviselőház elnöke nov. 18-án meghalt 57. évk. Szentmihálytelkén. A magyar közélet nagyon munkás tagját gyászoljuk mindnyájan benne.

— **Részvétell** értesültünk, hogy Rákosdon, Hunyadm. okt. 11-én nagy tűzvész volt: több ház, esztr, pajta s takar-

mány lett a lángok martaléka. A v. hunyadi „önkéntes“ tüzoltók közül öntelalódozó munkásságukban nagy elismerésre és díesre méltók a tübbek közt: Vároly Bertalan főszolgabíró, Dósa Károly kir. alb., Márkup Ferenc főmérnök, Léb Károly, Danila György polgármester, stb., kik, hogy szenvedő embertársaikon segítsenek. nemcsak szóval, hanem sajátkezelleg is tüzoltók lettek. A rendszerezett „Tüzoltó-egylet“ — a kormány rendelete értelmében is — reméljük, ily buzgó férfiak vezetése mellett csak létre jön s V. Hunyad nemcske ősi városa sem marad hátra a többtől. (B. N.)

— **Helyreigazítási kérésük** lapunk múlt számában „Sósmező öröme“ közleményben esett hibákat a helyett: **es**, opeja helyett: **agapeja**. unum helyett: **unum**; a fizetők között: Szuszlik helyett: **Suszlik**; telefonban: plurimus ocupatus helyett: **plurimis ocupatus**.

IRODALOM.

A n. é. közönség b. figyelmébe ajánljuk a következő műveket.

— Dr. Zádory János élete. 2-ik kiadás. Irta dr. Walter Gyula. Kapható Esztergom. papnöv. Ára 80 kr. A jeles művet figyelembe ajánljuk.

— Jegyzék a n. pló ügyvédek, körjegyzők és bírának 1889-re. Szerk. Dr. Siegmund Vilmos ügyvéd. Kijádkj Bpestben, V. ker. Nádor-utca 7. A Légrady testvéreknél. A jeles notest, mely sok hasznos tudni valót közöl a közügy teréről, forró pártolásra ajánljuk, nemcsak a világi, hanem egyházi férfiaknak is. Ára 1 ft 40 kr.

— **Hét tör.** nagybajtó szent beszédek. Irta: P. Urbán J. Juvenalis Sz. F. r. áldozói. Ára 90 kr. Kapható szerzőnél, Rozsnyón.

— **Schiller** válogatott művei. Fordította Tomor Ferenc. Egy füzet ára 60 kr. Kapható fordítónál Budapestben, Vár. utca 64. sz.

I. Wallenstein Tábora és A Piccolominik. II. Wallenstein Halála. III. Az Orleansi Szűz. IV. Stuart Mária. — A még hirdett V. (Don Carlos) és VI. (Tell Vilmos) kötet kiadását a pártolók elégtelen száma miatt egyelőre kénytelen vagyok felfüggeszteni. — Megjegyzem, hogy e művek történelmi adatokkal és jegyzetekkel vannak ellátva. Ez utóbbiakban gondom volt arra, hogy Schillernek a kath. vallás iránti téves nézetét kimitassam és helyre igazítsam; a nőre annál nagyobb szükség van, mert Schiller nálunk is sokan olvassák, sőt egyen a fönt emizetett darabok közül tübbeket az iskolákban is olvasnának. Így ha a tanár figyelmét kikerüli is egy-ném, a mi a kath. érzelmet sérdhetné, a tanuló a történelmi adatokban és jegyzetekben kellő felvilágosítást talál, ami a szerző szavainak élet elveszi és ez szükséges, mert Schiller olvasásától el nem lehet tiltani senkit, aki nemetlül tanul és arra az általános műveltségre, a melyet a tanterv előz, szert akar tenni vagy a művelt névre általában igényt tartani.

Megrendeléseket folyton előgud s posta fordultával teljesít. Holti ára az előbb kiadásnak 80 kr., a másik, kereskedésben nem kapható.

Öt egyszerre beküldött megrendelésre egy tiszteletpéldány. Megrendelhetők még ugyanott: 1. A Hatodik Nagyhatalom vagy a modern sajtó. 11 iv, 50 kr. 2. Kormok tükre szatiraklón vagy a modern sajtó. 11 iv, 50 kr. 3. Széchenyi Szelleme. Hítel és epigrammákban. 11 iv, 50 kr. 4. Éva vagyis a nő Malách híres „Az ember tragédiája“ cz. művében. 20 kr.

— Szántán a népiszkola I. és II. oszt. számára. Irta Győrffy János fiv. tanító. Ára 10 kr. A Győrffy-féle népiszk. képes tankönyvek sorozatában megjelent e legújabb füzetet Buzárovits G. könyvkiadósága adta ki Esztergomban, mely szemléltetési ábrákkal díszített füzet folytatásul még két füzet került ki nem rég sajtó alul, mely a III. IV. és V. VI. osztály tananyagát tartalmazó füzetek egyenként 10 kr-ával kaphatók. s ekként az összes népiszkolai szántán anyagot felélel 3 különálló füzet 30 kr-ba fog kerülni. A tübb, mint egy millió példányban közkezen forgó Győrffy-féle népiszk. tankönyvek ez újabb füzetet kétségkívül az előbbiekhez hasonló kedveltségnek fogunk örüvendeni.

A Győrffy-féle szántán II. és III. füzete került ki most sajtó alól. Ezen három részből álló teljes ml a népiszkola egész számtani tananyagát öleli fel igen ügyes és helyes módszertani tannemetet követvén a fokozatos haladásban, nemkülönben a példák ügyes összeállításában, a melyek a mindennapi gyakorlati életből lévén merítve, az életre való nevelés célját vannak látva előmozdítani. A különálló mértékek képeivel díszített 3 terjedelmes füzet ára egyenként 10—10 kr., a mely rendkívüli olcsóság az esztergomi Buzárovits Gusztáv könyvkiadó cég érdeme.

— **Vírus unitis** coelestibus. Irta Munkay János. Ára 1 ft. Kapható szerzőnél Garamújfal. A remek művet nagy pártolásra és széles körökbeni elterjesztésre ajánljuk a kérésük, mert ez irodalmunkban ritkaság és oly szükséges az a mi benne van írva, mint a napi kenyér!

— **Ajtatos** minisztrás. 2-ik kiadás. Ára: 10 kr. (Magyar szövegű ministratio). Kapható Esztergomban Buzárovitanál.

— **A ministrálás** módja. Kijadja P. Felicián. Ára 2 kr. Kapható Ditrólban.

— **Érintkezés** a postával. Irta B. Deák Lajos. Ára 30 kr. Kapható Szabadkán szerzőnél. Szükséges megszerezni.

— **Tanári segélyszövetkezet**. Irta dr. Demkó Kálmán Bpest. Hornyánszky Viktor kiadásában.

MULATTATÓ.

Török átok.

Sokjig lattott egy török Bécsben, s itt bosszankodva nézte a kalappal való köszöngetést, minthogy ez a török szokással nagyon ellenkezik.

Később megharagudott valakire s annak a következő átkot mondta:

— **Lelkesked** ne legyen több nyugodalma, mint valami nőmet ember kalapjának Bécsben!

Bizonyítók.

Védő ügyvéd: Amak bizonyításához, hogy védeuezem ártatlan, nem nagy tudomány szükséges, elég egy kis tiszta ész!

Bíró: Monny idő alatt lenne képes a védő ur ezen hiányzó bizonyított bűszerezni?

Mind a kétrész.

Munkát vállalt két ezigány a falubázánál, meg is alkudtak, de a bíró nem lévén ott, nem kaptak előpézt. Ugyanakkor éjjel ludat lopott a két koma.

Másnap behívja őket a kishíró, menjenek fel, kikajkák az előpézt. Jökével megindultak, de egyik elmaradt az uton a esapszékben.

— **No ezigány!** szót a bíró a belépő mordúhoz, hát félvezesd-e az előpézt? Hol maradt társad?

— **Nem tés semmit,** majd félvésém in magám ász égiset!

— **Érd be csak a félével!**

A ezigány rimáinkodott, hogy csak adják neki, átadja bizonyosan amamak az öt ilétő részt.

A bíró intott, a ezigányt kivitték s olyan tizenkettőt hegodultek rája a libáért, hogy a fuga is vaxogott bele; emlegette ugyan a deresen, hogy átengedi már akár az egészét is a másiknak, de nem hallgatta rá.

Busan hallgott el aztán a ezigány, s a faluház előtt lokuszorodva, várta be társát. A mint közeledni látja, rakikál:

— **Eredj be koma,** már én felvettem a risemet, a tiéd még ott maradt.

Mog a d t á k u o k i! Mihály gazda: Ni, mit ir az ujság! „Nem-sokára összeitnek megint a kodifikátorok, hogy megfontlelt szakorén az országának földitannak egyet . . . Kodifikátorok? Mi az Isten osudája ez komán uram?

András gazda: Kodifikátorok? Hát a követ urak, a kik az országot ködössá teszik

Mit ő l f ü g g ? Gróf ur, egy Khon nevű ur akar méltóságodhoz bojni. Bebozsásam?

— **Az attól függ,** hogy az a Khon-e, a melyk külcsön akar adni, vagy pedig az a Khon, a melyknek tartozom?

Megnyugtatók.
 Apa: Na Rózikám, örülj magadat! Tomlitam neked odj kitűnő
 villogón!

Leány (örömmel): Igon: Aztán milyen a haja? Fekete?
 Apa: Nem.
 Leány: Szőke?
 Apa: Az se nem.
 Leány? Hát gesztenyeszín?
 Apa: Gar ká Réd!
 Leány: Juj, talán vörös?
 Apa: Na, ne ijedjél meg magadat! Nincs neki vörös haja se, nincs
 neki — semilyen.

Az „Igazság”-ra fizettek a következők:

(Folytatás.)

M. Petronella 86. és 87. első felv. 2 fit 20 kr. — Gergely
 József 86-ra 1 fit 10 kr. — Ferenecy Lajos 86-ra 1 fit 10 kr. —
 Nagy Antal 86-ra 1 fit 10 kr. — Császka György 86. és 87. első
 felv. 2 fit 20 kr. — Imets F. J. 86-ra 1 fit 10 kr. — Borka Al-
 jos 86-ra 1 fit 10 kr. — P. Dávid Antal 86-ra 1 fit 10 kr. —
 Erling Vendel 86-ra 1 fit 10 kr. — Rosner János 86-ra 1 fit 10 kr.
 — Pfeiffer Anna 86-ra 1 fit 10 kr. — Ozsváth Mózes 86-ra 1
 fit 10 kr. — Balló Imre 86-ra 1 fit 10 kr. — Fejér József 86-ra
 1 fit 10 kr. — László Péter 86-ra 1 fit 10 kr. — Gáspár János
 87-re 2 fit 20 kr. — Orsolya zárda Sopron 87-re 2 fit 20 kr. —
 Ulrich Márton 87-re 2 fit 20 kr. — dr. Szamosy János 87-re 2
 fit 20 kr. — Kovács Ferenec 87-re 2 fit 20 kr. — Kovács Zsig-
 mond 87-re 2 fit 20 kr. — Miklós István 87-re 2 fit 20 kr. —
 dr. Kellemen Károly 86-ra 1 fit 10 kr. — Márkos Sándor 86-ra
 1 fit 19 kr. — Kádár Agost 87-e 1 fit 20 kr. — Báthy Lajos 86-
 ra 1 fit 10 kr. — P. Salamon Albert 87-re 2 fit 20 kr. — Tüske
 Endre 86-ra 1 fit. — Hamig Antal 86-ra 1 fit 10 kr. — Babura
 László 86-ra 1 fit 10 kr. — Mátványffy Zsófia 87-re 2 fit 20 kr. —
 Buesek Andor 87-re 2 fit 20 kr. — Sous J. 87-re 2 fit 20 kr. —
 Szabó Mátyas 86-ra 1 fit 10 kr. — Nagy kanizsai r. k. pleb. 86-ra
 1 fit 10 kr. — Brassay Ferenec 86-ra 1 fit 10 kr. — Jánbrükovits
 Sándor 87-re 2 fit 20 kr. — Végli János 86-ra 1 fit 10 kr. —
 P. Püsztory Árkád 86-ra 1 fit 13 kr. — Gyetvay Sándor 87-re 2
 fit 20 kr. — Lassu Lajos 86-ra 1 fit 10 kr. — Ninger Ignác 86-
 ra 1 fit 10 kr. — Puskás Tamás 86-ra 2 fit 10 kr. — Földes Józ-
 sef 86-ra 1 fit 10 kr. — Iskola-nővérek Temesvár 86-ra 1 fit 10
 kr. — Major János 86-ra 2 fit 10 kr. — Balázs András 86 és 87-
 re 3 fit 30 kr. — Rácz Mózes 86-ra 1 fit 10 kr. — Tariesky An-
 tal 87-re 2 fit 20 kr. — Avéd István 87-re 2 fit 20 kr. — Mi-
 norita-ház N.-Bánya 88-ra 2 fit 20 kr. — Jánossy Antal 87-re 2
 fit 20 kr. — László József 87-re 2 fit 20 kr. — Rohay János 86
 és 87-re 3 fit. — Irg. növ. Esztergom 87-re 2 fit 20 kr. — Szé-
 kely Dénes 87-re 2 fit 20 kr. — Szalay Mihály 86-ra 1 fit 10
 kr. — P. Kozma Demeter 86-ra 1 fit 10 kr. — Haulik László 86-
 ra 1 fit 10 kr. — Kliványi Lajos 86-ra 1 fit 10 kr. — Eltes Ján-
 os 86 és 87-re 3 fit 30 kr. — Dumokos János 86-ra 1 fit 10
 kr. — Jeremiák Antal 86-ra 1 fit 10 kr. — Szepesy József 86-ra
 1 fit 10 kr. — Kissling Pál 86-ra 1 fit 10 kr. — Hák János 86-
 ra 1 fit 10 kr. — Demka János 86-ra 1 fit 10 kr. — Ambró
 György 86-ra 1 fit 20 kr. — Osváth Mózes 86-ra 1 fit 10 kr.
 Forster János 86- és 87-re 3 fit 30 kr. — Szárhegyi közsegház
 86- és 87-re 3 fit 30 kr. — Varga Miklós 87-re 2 fit 10 kr.
 R. k. népiskola Szárhegy 86 és 87-re 3 fit 30 kr. — Máté
 József 87-re 2 fit 20 kr. — P. Bálint Agost 86-ra 1 fit 10 kr.
 Babilonszky Károly 86 és 87-re 3 fit 30 kr. — Magyar Mihály
 87-re 2 fit 20 kr. — Varga Sándor 86-ra 1 fit 10 kr. — Jozsef
 Imre 86-ra 1 fit 10 kr. — Agótha Balázs 86-ra 1 fit 10 kr.
 Tözsér László 86-ra 1 fit 10 kr. — Baumgartner J. 86-ra 1 fit
 10 kr. — Veress Péter 86 és 87-re 3 fit 30 kr. — Biró Béla
 86 és 87 elsőfelére 2 fit 20 kr. — Kiss Antal 86 és 87-re 3 fit
 30 kr. — Dr. Simor János 87-re 2 fit 20 kr. — Süller István
 87-re 2 fit 20 kr. — Szabó Mátyas 87-re 2-ik fele 1 fit 10 kr.
 Csiby Tamás 86-ra 2 fit 20 kr. — Baka János 87-re 2 fit 20 kr.
 Balló Imre 86 és 87-re 3 fit 20 kr. — Érs. leánynevelde Miskolc
 86 és 87 elsőfelére 2 fit 20 kr. — Borka Aljos 87-re 2 fit 20 kr.
 Buzás Mihály 87-re 2 fit 20 kr. — Esztergár Gergely 87-re 2 fit
 20 kr. — Karácson Márton 87-re 2 fit 20 kr. — Steinicz Ede
 86-ra 1 fit 20 kr. — Suszlik János 86-ra 1 fit 10 kr. — Bartis
 Lajos 87-re 2 fit 20 kr. — Balog Antal 87-re 2 fit 20 kr. —
 Ferenecy Lajos 86-ra 1 fit 10 kr. — Lukács János 86-ra 1 fit
 10 kr. — Horváth Antal 87-re 2 fit 20 kr. — Czifrusz Ferenec
 87-re 2 fit 20 kr. — Flory József 87-re 2 fit 20 kr. — Zomora
 Dániel 87 és 87-re 3 fit 30 kr. — M. Petronella 87-re 2 fit 20 kr.
 Márkos Sándor 87-re 1 fit 10 kr. — Balázs József 87-re 2 fit 20 kr.

Gyetvay Antal 87-re 2 fit 20 kr. — Márton Sándor 87-re 2 fit
 20 kr. — Irg. növ. Sz.-Udvartely 87-re 2 fit 20 kr. — Holló
 Endre 86-ra 1 fit 10 kr. — Kozma Imre 87-re 2 fit 20 kr. —
 Császár Ignác 87-re 2 fit 20 kr. — Arambusz Péter 87-re 2 fit
 30 kr. — Boromiza Márton 87-re 2 fit 20 kr. — Apostol Aljos
 86-ra 1 fit 10 kr. — Baka József 87-re 2 fit 20 kr. — Császár
 János 87-re 2 fit 20 kr. — Nagy Lajos 86 és 87-re 3 fit 30 kr.
 Schuster József 87-re 2 fit 20 kr. — Pittlor János 87-re 2 fit
 20 kr. — Albert Ferenec 86 és 87 első felére 2 fit 20 kr. —
 Imre Ferenec 86-ra 1 fit 10 kr. — Buzás Elek 86-ra 1 fit 10 kr.
 Matlák Pál 87-re 2 fit 20 kr. — Aezél József 86-ra 1 fit 10 kr.
 R. kath. plébánia (Gödöllő 87-re 2 fit 20 kr. — P. Bura Özőb
 86 és 87-re 3 fit 30 kr. — R. k. plébánia Körmöczhánya 86 és
 87-re 3 fit 30 kr. — P. Holló Tamás 86-ra 1 fit 10 kr. — Fejér
 Manó 87-re 2 fit 20 kr. — Pifrof István 86 és 87-re 3 fit 30 kr.
 Mezey Ignác 87-re 2 fit 20 kr. — Posits Mihály 86-ra 1 fit 10 kr.
 Simkó István 87 elsőfelére 1 fit 10 kr. — Petres József 86-ra
 1 fit 10 kr. — Illyessy Gyula 86-ra 1 fit 10 kr. — Özv. Makray
 Lászlóné 87-re 2 fit 20 kr. — S. Claudia 86-ra 1 fit 10 kr. —
 Balla István 86-ra 1 fit 10 kr. — Lukács János 86-ra 1 fit 10 kr.
 Orbán István 86-ra 1 fit 10 kr. — Décsi Péter 86 és 87-re
 3 fit 30 kr. — Balló János 86-ra 1 fit 10 kr. — Papp Lőrincz
 86-ra 1 fit 10 kr. — Kiss János 87-re 2 fit 20 kr. — Finta
 István 87-re 2 fit 20 kr. — Bárány Lukács 87-re 2 fit 20 kr.
 Káptalani könyvtár Vác 87-re 2 fit 20 kr. — Huszár István
 86-ra 1 fit 10 kr. — Györi r. k. plébánia 87-re 2 fit 20 kr. —
 dr. Fehér Gyula 86-ra 1 fit 10 kr. — Zonda Vince 87-re 2 fit
 20 kr. — Orezálly r. k. plébánia 86-ra 1 fit 10 kr. — Perényi
 Ignác 86-ra 1 fit 10 kr. — Ferenecy Lajos 86-ra 1 fit 10 kr. —
 Petros István 86-ra 1 fit 10 kr. — Korntner Ferenec 87-re 2
 fit 20 kr. — Fridrik Tamás 86-ra 1 fit 10 kr. — P. László Polykárp
 87-re 2 fit 20 kr. — Kerey Luca 87-re 2 fit 20 kr. — Ferenec
 József 87-re 2 fit 20 kr. — Csörgő Gyula 87-ra 2 fit 20 kr. —
 Imets F. J. 87-re 2 fit 20 kr. — Takó János 86-ra 2 fit 20 kr. —
 S. Coleta 87-re 2 fit 20 kr. — Kovács Simon 87-re 2 fit 20
 kr. — Ferenecy István 87-re 2 fit 20 kr. — Hary János 87-re
 2 fit 20 kr. — Prokupek Sámuel 87-re 2 fit 20 kr. — Gál Mihály
 86-ra 1 fit 10 kr. 87-re 50 kr. — Niedermayer János 87-2-ik
 felére 1 fit. — Császár János 87-re 2 fit 20 kr. — Bornemiza
 Márton 88-ra 2 fit 20 kr. — Gyetvay Antal 88-ra 2 fit 20 kr. —
 dr. Steinberger Ferenec 87-re 5 fut. — Krümmner Ferenec 88-ra
 2 fit 20 kr. — Rosty Kálmán 88-ra 2 fit 20 kr. — Décsi István
 88-ra 2 fit 20 kr. — Baka János 88-ra 2 fit 20 kr. — Tariesky
 Antal 88-ra 2 fit 20 kr. — P. Both Názár 87-re 2 fit. — Szalay
 Mihály 87-re 2 fit 20 kr. — Ferenecy Lajos szolg. 87-re 2 fit
 20 kr. 88-ra 2 fit 20 kr. — Balló Imre 88-ra 2 fit 20 kr. —
 Esztergár Gergely 88-1-ső fel. 1 fit 10 kr. — Gergely József 88
 -1-ső fel. 1 fit 10 kr. — Andrássy István 88-ra 2 fit 20 kr. —
 Kiss János 88-ra 2 fit 20 kr. — Misszonyunk zárda Temesvár
 86-ra 1 fit 10, 87-re 2 fit 20 kr. 88-ra 2 fit 20 kr. — Borsóki
 Károly 88-ra 2 fit 20 kr. — Ferenec József 87-2-ik fel. 1 fit 10
 kr. 88-ra 2 fit 20 kr. — Borka Aljos 88-ra 2 fit 20 kr. — dr.
 Barst Ferenec 88-ra 2 fit 20 kr. — Hidas Kornél pk. Szombath.
 86-ra 1 fit 10 kr. 87-re 2 fit 20 kr. — Müller Ede 88-ra 2 fit
 20 kr. — dr. Fehér Gyula 88-ra 2 fit 20 kr. — Érsöki leányne-
 velde 88-ra 2 fit 20 kr. — Imre Ferenec 87-re 2 fit 20 kr. 88-
 ra 2 fit 20 kr. — Siklady István 88-ra 2 fit. — Orsolya zárda
 Sopron 86, 87 és 88-ra 6 fit 60. — Lukács János 86, 87-re 3
 fit 30 kr. — Schuster József 88-ra 2 fit 20 kr. — Both Ferenec
 Gisp. 88-ra 2 fit 20 kr. — László Dénes 87-re 2 fit 20 kr. —
 Pusztay János 87-re 2 fit 20 kr. — P. Ferenecy György 87-re 2
 fit 20 kr. — P. Simon Márton 87-re 2 fit 20 kr. — Boga János
 87-re 2 fit 20 kr. — Barabás Rajmond 88-ra 2 fit 20 kr. —
 Jakab Péter 88-ra 2 fit 20 kr. — Lukács János 88-ra 2 fit 20
 kr. — Miklós László 88-ra 2 fit 20 kr. — Olvasó-kör Ditró 88-
 ra 2 fit 20 kr. — Szathmáry János 88-ra 1 fit 10 kr. — Tuschek
 Gyula 88-re 2 fit 20 kr. — Takó János 88-ra 2 fit 20 kr. —
 Thirnyás János 88-ra 2 fit 20 kr. — Pálip István 88-ra 2 fit 20
 kr. — Vendl Aladár 88-ra 2 fit 20 kr. — Melik Bogdán Gy. Re-
 mete 88-ra 2 fit 20 kr. — Zakariás János Gy. Remete 88-ra 2 fit
 20 kr. — Suelff Anna 88-ra 2 fit 20 kr. — Georgévits Sándor
 88-2-ik felére 5 szt. miso.

Szerkesztői telephon.

— Sz. J. Osdóla. Kivánságot teljesítve, azt különben
 bárki is csak nyomdaihibákkal tudta be.

Felcélás szerkesztő és laptulajdonos: **Bourdeaux F. Olivér.** Lap-kindó: **F. Szabó Lajos.**

Nyomatott Gyergyó-Ditró és Szárhegy könyvnyomdájában, Ditróban, 1888.